

NEFORMÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ V PRAXI

Neformální vzdělávání a jeho charakteristické rysy:

- Neformální vzdělávání je dobrovolné a přístupné všem, bez ohledu na sociální postavení ve společnosti, na absolvovanou praxi, či dosažené vzdělání v rámci formálního vzdělávacího systému.
- Cíle vzdělávacího procesu jsou vždy naplánovány. Neformální vzdělávání je zaměřené více na průběh procesu učení než na konečný výstup.
- Pro proces učení je důležitá motivace a ochota se zapojit do celého procesu.
- Pro neformální vzdělávání je důležité sdílení zkušeností a spolupráce ve skupině, motivace a ochota zapojit se do interaktivních cvičení, které jsou velice pestré.
- Neformální vzdělávání je založeno na partnerství mezi vedoucím projektu a jeho účastníky. Charakteristickým rysem pro neformální vzdělávání je flexibilita, kdy konkrétní aktivity lze adaptovat na aktuální potřeby účastníků a také na prostředí, ve kterém probíhají.

Konkrétní příklad využití neformálního vzdělávání v projektu programu Mládež:

MYOUsic over barriers

V srpnu v roce 2006 se na Moravě konala mezinárodní čtrnáctidenní výměna na kterou se sjeli mladí lidé se zájmem o hudbu ze Skotska, Francie, Slovenska a České republiky. Hostitelskou organizací mezinárodní výměny se stala skupina při Základní umělecké škole Žerotín v Olomouci – mladí lidé, kteří se věnují hudbě a divadlu.

Neformální vzdělávání je dobrovolné a přístupné všem, bez ohledu na sociální postavení ve společnosti, na absolvovanou praxi, či dosažené vzdělání v rámci formálního vzdělávacího systému.

S myšlenkou uspořádat projekt v ČR přišla dvojice mladíků, kteří se zúčastnili podobného projektu před třemi lety ve Francii. Zde si uvědomili, jak mohou prožitky ze společné tvorby představení mladé lidi sbližovat, pomoci pochopit jejich problémy, které se vážou k jejich regionu, vyměnit si zkušenosti na poli hudby a divadla a společně překonat ostych z vystupování na veřejnosti.

Českou skupinu tvořila mládež se zájmem o hudbu a divadlo, která působí při ZUŠ Žerotín v Olomouci. S partnerskými skupinami ze Skotska a Francie se organizátoři znali již z předchozího projektu a díky přetrvávajícím dobrým vztahům a jejich zájmu o projekt se rozhodli je přizvat k plánovanému projektu. Poslední partnerskou skupinu tvořila skupina při ZUŠ Helpa ze Slovenska. Všichni účastníci z jednotlivých zemí byli vybráni díky svému zájmu, přednostně se projektu zúčastnila mládež pocházející z okrajových regionů, tj. regionů postižených vysokou nezaměstnaností.

Cíle vzdělávacího procesu jsou vždy naplánovány. Neformální vzdělávání je zaměřené více na průběh procesu učení než na konečný výstup.

Záměrem projektu se stala realizace hudebně-divadelního představení pro veřejnost. Organizátorům projektu ve své podstatě nešlo ani tak o výsledné představení, ale spíše o samotný proces tvorby představení. Jak již název projektu mYOUSic over barriers naznačuje, tématem projektu bylo překonání bariér a hranic, ať již jsou to bariéry jazykové, interkulturní či jednoduše osobní. Motivem projektu byla kniha Jonathan Livingston Racek od Richarda Bacha, která se zabývá překonáváním sebe sama. Program výměny byl založen na hudebních

a divadelních workshopech, kde se mládež učila hudebně-dramatickým technikám a zároveň rozvíjela schopnost improvizace.

Mladí lidé měli možnost vyměnit si zkušenosti a způsoby uměleckého vyjádření, poznat nové kultury, a předvést vše, co se společně naučili na veřejném vystoupení v Olomouci.

Pro proces učení je důležitá motivace a ochota se zapojit do celého procesu.

Zahájení vlastní výměny předcházela tvrdá práce na přípravách. Byla vytvořena webová stránka s programem výměny a fotografiemi účastníků a jejich kontakty. Tak začala první komunikace a poznávání mladých účastníků mezi sebou. Všichni měli za úkol si přečíst knihu Jonathan Livingston Racek a zamyslet se nad možným uměleckým ztvárněním. Proběhla přípravná schůzka, na kterou se sjeli zástupci jednotlivých skupin. Došlo zde k rozdělení úkolů, seznámení s metodami práce a s místy, kde se měl projekt odehrávat. Zástupci se shodli také na způsobu přípravy svých účastníků na projekt. Byla probрана témata týkající se praktických a finančních aspektů projektu. Čeští organizátoři navštívili také všechny účastníky projektu, hovořili s nimi o cílech projektu a o jejich očekáváních a představách. S účastníky natočili také krátké interview. Podle vyjádření účastníků samotných, setkání před začátkem výměny jim pomohlo udělat si lepší představu o projektu a osobně se poznat s hlavními organizátory. Ti zase poznali své účastníky, jejich očekávání a jejich hudební a divadelní zkušenosti.

Pro neformální vzdělávání je důležité sdílení zkušeností a spolupráce ve skupině, motivace a ochota zapojit se do interaktivních cvičení, které jsou velice pestré.

Program se skládal ponejvíce z hudebních a divadelních dílny, kde se účastníci sehrávali, cvičili si hlas, slovní projev, pracovali s tělem, učili se vyjadřovat verbálně i neverbálně tak, aby vyjádřili své pocity. Účastníci ponejvíce pracovali v národnostně-smíšených skupinkách, kde měli možnost naučit se spolupracovat, organizovat práci, komunikovat a tak se učit jeden od druhého. Při tomto způsobu práce se účastníci velmi sblížili, vzájemně se podporovali a pomáhali si, sdíleli své pocity a zážitky. Pracovní dílny byly vedeny zčásti lektory, zčásti si je účastníci vedli sami. Hlavní metodou práce byla improvizace. Tento způsob tvorby umožnil každému z účastníků projevit v největší možné míře svou iniciativu, angažovat se, navrhnout a lépe spolupracovat s ostatními. Takto se připravovali a postupně ve skupině secvičovali divadelní představení, vymýšleli hudbu i choreografii. Co se týká osobního rozvoje účastníků, přínosné byly bezesporu hudební a divadelní dílny, během kterých se mohli účastníci seznamovat s odlišnými přístupy k hudbě i k divadlu v různých kulturách. Měli možnost uplatnit své nápady, dokázat si, že umí přispět k týmové práci, umět pracovat se skupinou. Také závěrečné představení přispělo k sebedůvěře všech účastníků, neboť bylo velmi dobře přijato publikem.

Neformální vzdělávání je založeno na partnerství mezi vedoucím projektu a jeho účastníky. Charakteristickým rysem pro neformální vzdělávání je flexibilita, kdy konkrétní aktivity lze adaptovat na aktuální potřeby účastníků a také na prostředí, ve kterém probíhají.

Každý druhý projektový den probíhaly tzv. kulaté stoly, během kterých měli účastníci možnost průběžně hodnotit projekt a především se vyjádřit k metodám práce a jiným praktickým stránkám projektu. Účastníci se shromáždili se svými vedoucími, organizátory a školiteli jednotlivých dílen a diskutovali o aktuálních tématech projektu (kudy se má vyvíjet hudba a divadlo, co je třeba změnit, problémy týkající se ubytování i organizačních stránek projektu). Každý se mohl vyjádřit a přijít se svými nápady a námitkami. Na základě vznesených připomínek byl program přizpůsobován a plánován na další dny. Tak jako během celého projektu si byli během kulatých stolů vedoucí, školitelé, organizátoři a účastníci rovni a jeden od druhého se mnohému naučili.

Během programu se skupina také věnovala hrám, sportu, jeden den byl vyčleněn na návštěvu Prahy.

Hlavní organizátoři projektu Martin Peřina a Pavel Dacko říkají, že práce na přípravách projektu se velmi vyplatila. Výměna měla úspěch, všichni odjížděli s novými zkušenostmi a nezapomenutelnými zážitky. Mnoho lidí na konci akce tvrdilo, že na výměnu nikdy nezapomenou a že jim změnila život. Několik účastníků se svěřilo s konkrétními plány, jejichž myšlenka vznikla na výměně. Robert ze Skotska se rozhodl, že začne studovat slovanská studia. Julie z Francie chce místo hledání práce cestovat a zlepšit si angličtinu. Mnoho hudebníků se svěřilo, že jim projekt dodal energii a nápady v tvorbě. Několik účastníků ze Slovenska sdělilo, že tvorba pomocí improvizace jim otevřela oči a že si rozhodně přejí to zkusit znovu. Všichni kladně hodnotili poznání skotského, slovenského, českého a francouzského folkloru, což pomáhá v nové tvorbě.

Vypracovala: Mgr. Olina Lyžbická, ČNA Mládež